

Projekt

z dnia 8 grudnia 2022 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ SKOCZOWA**

z dnia 2022 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) w związku z art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 1 – 2b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.)

**Rada Miejska Skoczowa
uchwała:**

- § 1. Przyjmuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2023-2024 w brzmieniu określonym w załączniku nr 1.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Skoczowa.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

RADCA PRAWNY

mgr Bożena Bartula
Kt - 2181

Załącznik nr 1 do Uchwały nr Rady Miejskiej Skoczowa z dnia

**Gminny Program
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
dla Gminy Skoczów na lata 2023-2024**

Opracowanie:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Skoczowie
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skoczowie

Skoczów, grudzień 2022 r.

Spis treści:

I. Wprowadzenie	3
II. Diagnoza problemów uzależnień na terenie Gminy Skoczów	4
III. Zasoby	10
IV. Grupy docelowe	11
V. Cel główny	12
VI. Cele szczegółowe i operacyjne, zadania, działania, termin realizacji, wskaźniki.....	12
VII. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	12
VIII. Sposoby ograniczenia dostępności alkoholu	13
IX. Zasady finansowania Programu	13
X. Ewaluacja	13
XI. Harmonogram realizacji, źródła finansowania i łączne nakłady finansowe	13
XII. Realizatorzy programu	13

I. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, określają obowiązek organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania środków psychoaktywnych, a także wspierania przedsięwzięć temu służących. Ustawodawca określił kierunki polityki wobec problemów alkoholowych i narkotykowych, wskazał zadania z tego zakresu i ich źródła finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za ich koordynację.

Zadania te obejmują m.in.:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnienia od środków psychoaktywnych, pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii;
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży, oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej;
7. udzielanie pomocy społecznej osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego,
8. prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

Warto także podkreślić, iż opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, o których mowa w art. 18² ust. 1, mogą być wykorzystane wyłącznie na finansowanie:

- zadań określonych w art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- zadań określonych, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Poza tym, należy także zwrócić uwagę na fakt, iż różne rodzaje uzależnień mają ze sobą bardzo wiele wspólnego. Bez względu na to, czy mówimy o uzależnieniu od alkoholu, narkotyków, behawioralnym, spotykamy się z takimi samymi, bądź podobnymi mechanizmami, przebiegiem, czynnikami ryzyka oraz czynnikami chroniącymi. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Skoczów (zwany dalej GPPiRPA oraz PN) na lata 2023-2024 stanowi odpowiedź na zapisy ww. ustaw, określając lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód wynikających z używania alkoholu i narkotyków. GPPiRPA oraz PN na lata 2023-2024 rok uwzględnia „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki” Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a także wyniki badań zrealizowanych w roku 2020, w ramach sporządzenia lokalnej diagnozy monitoringu, oraz strategii rozwiązywania problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla Miasta i Gminy Skoczów. Ponadto, Program jest integralną częścią Gminnej Strategii

Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skoczowa. GPPiRPA oraz PN swoim zasięgiem obejmuje wielopłaszczyznowe działania dotyczące przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkotykowych, z których część jest kontynuowana. GPPiRPA oraz PN realizowany będzie w oparciu o środki własne gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Niniejszy Program został opracowany w oparciu o doświadczenia zebrane podczas realizacji wcześniejszych edycji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, przy współpracy dotychczasowych realizatorów ww. programów, GKRPA w Skoczowie, stanowiących interdyscyplinarny zespół ekspertów w dziedzinie spraw związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

II. Diagnoza problemów uzależnień na terenie Gminy Skoczów

W planowaniu i prowadzeniu działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów, związanych z uzależnieniami od środków psychoaktywnych istotny element stanowi rozpoznanie skali problemów na terenie gminy, wzorów zachowań związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego nimi wywołanych. Jednocześnie zgromadzenie danych statystycznych w zakresie uzależnienia nie daje rzeczywistego wyobrażenia o dynamice zjawiska ze względu na „wrażliwość” danych oraz fakt, że te same osoby mogą być wykazywane przez różne podmioty działające w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych. W celu ustalenia jak aktualnie przedstawia się sytuacja związana z problematyką uzależnień Ośrodek Pomocy Społecznej zlecił przygotowanie Diagnozy problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla Miasta i Gminy Skoczów na lata 2020-2023. Niniejszy Program został opracowany i zawiera dane zebrane w czasie badań przeprowadzanych w celu opracowania w/w diagnozy.

Świadomość społeczna

Przy realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych istotne jest dotarcie z informacją do mieszkańców, a także ugruntowanie przekonania, co do skuteczności podejmowanych działań.

W trakcie badań zadano pytanie „Czy wiedziałbym gdzie szukać pomocy, gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z alkoholem?”.

Zdecydowanie tak	53 %
Raczej tak	39 %
Zdecydowanie nie	1 %
Raczej nie	3 %
Trudno powiedzieć	4 %

Odpowiedzi świadczą o dobrej orientacji mieszkańców Skoczowa w zakresie funkcjonowania instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych, jednocześnie zauważyć należy iż świadomość mieszkańców wskutek prowadzonych działań informacyjnych w latach poprzednich wzrosła o 18% w stosunku do poprzedniej diagnozy z roku 2016.

Na pytanie „Czy uważa Pan/i, że leczenie uzależnienia od alkoholu jest skuteczne i czy warto je podejmować?”. Ankietowani odpowiadali:

Zdecydowanie tak	56 %
Raczej tak	31 %
Zdecydowanie nie	6 %
Raczej nie	2 %
Trudno powiedzieć	5 %

Zdecydowana większość badanych osób wierzy w skuteczność oddziaływań terapeutycznych ukierunkowanych na pomoc ludziom uzależnionym od alkoholu i tu też nastąpił wzrost o 10% świadomości społecznej w stosunku do badania z 2016r.

Poglądy i postawy wobec alkoholu

Skala problemów alkoholowych w danym środowisku zależy w dużej mierze od poglądów, wiedzy, postaw i przekonań ludzi na temat konsumpcji alkoholu.

Na pytanie: „Czy alkohol w piwie jest mniej groźny niż w wódce?” 72% ankietowanych odpowiedziało, że TAK natomiast 28%, że NIE. Alkohol etylowy zawarty w piwie jest tą samą substancją, co alkohol zawarty w winie i wódce. Poszczególne napoje: piwo, wino, wódka różnią się od siebie stężeniem alkoholu. Zdecydowana większość badanych ma słuszny pogląd w tej sprawie, jednakże więcej niż co czwarty ankietowany mieszkaniec Skoczowa ma odmienne zdanie. Badano również postawy mieszkańców Skoczowa dotyczące zasad handlu napojami alkoholowymi.

ODPOWIEDŹ TAK	
Alkohol jest takim samym towarem jak każdy inny i nie należy ograniczać handlu nim	18%
Alkohol jest szczególnym towarem i dlatego dostęp do niego musi być ograniczony i kontrolowany	82%

Większość badanych nie ma wątpliwości, że alkohol jest na pewno towarem bardzo specyficznym, zmieniającym świadomość spożywającego, uzależniającym i jego dystrybucja nie może być poddana wyłącznie prawom rynku. Ponadto nadużywanie alkoholu powoduje konsekwencje dotyczące nie tylko samego pijącego, ale również, a może głównie, jego bliskich, rodziny, dzieci. W związku z tak istotnymi skutkami społecznymi dystrybucja napojów alkoholowych a także zasady ich spożywania podlegają w większości krajów kontroli społecznej. Jednakże niepokojący jest fakt, że niemal co piąty badany nie zgadza się z tym pomimo iż świadomość społeczna wzrosła o 7% w tej kwestii w stosunku do poprzedniego badania w roku 2016.

Na pytanie: „Czy oczekuje Pan/i od władz lokalnych działań służących ograniczeniu problemów alkoholowych?” 92 % badanych odpowiedziało, że oczekuje takich działań. *Wynika z tego, że wśród mieszkańców Skoczowa istnieje duże zrozumienie dla specyfiki problemów alkoholowych, a także przyzwolenie i oczekiwanie by władze samorządowe włączył się aktywnie w rozwiązywanie tych problemów.*

Szkody społeczne związane z nadużywaniem alkoholu

Powszechnie uważa się, że alkohol jest dla państwa źródłem poważnych dochodów. Rzeczywiście, koszty produkcji alkoholu są niewspółmiernie niskie w stosunku do ceny sprzedaży, duża część tych zysków zasila skarb państwa. Jednak jest to tylko część prawdy. Często nie dostrzega się kosztów społecznych związanych z piciem i nadużywaniem alkoholu.

Naukowcy amerykańscy rozróżnili dwie kategorie kosztów ekonomicznych:

- **Koszty bezpośrednie:** czyli faktycznie dokonane opłaty. Są to koszty leczenia

specjalistycznego i somatycznego, utrzymanie domów opieki społecznej, koszty przestępstw, wypadków, pożarów, a także prowadzenie działalności służb administracyjnych, rządowych i lokalnych zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

• **Koszty pośrednie:** są to wszelkie stracone dochody związane m. in. z przedwczesną umieralnością, utratą zdolności do pracy, pomocą ofiarom przestępstw, utrzymaniem więźniów. Jak podaje „VIII Raport Specjalny dla Kongresu USA” społeczne koszty nadmiernego picia są ponad 2-krotnie wyższe od zysków finansowych uzyskiwanych ze sprzedaży alkoholu. Nadmiernie pijący, w porównaniu z umiarkowanymi pijącymi i abstynentami, korzystają nieproporcjonalnie dużo częściej z opieki medycznej, zwolnień chorobowych i rent. Z obliczeń Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że koszty ekonomiczne problemów alkoholowych w Polsce sięgają kwoty 24 miliardów rocznie. Ale przecież nie wszystkie straty można przeliczyć na pieniądze. Dochodzą jeszcze koszty psychologiczne dotyczące w dużej mierze ludzi żyjących w otoczeniu osób nadużywających alkoholu.

Poglądy i postawy wobec narkotyków

W trakcie badań o wyrażenie swoich poglądów zapytano również uczniów skoczowskich szkół. Zadano: „Czy narkomana powinno się?”:

Leczyć	86 %
Karać sądownie	15 %
Nie podejmować żadnych działań	6 %

Zdecydowana większość badanych uczniów uznaje, że narkomanów powinno się leczyć, lecz opcja karania ma też dosyć dużo zwolenników, bo 15%. Następnie zapytaliśmy: „Czy powinno się karać za?”:

Produkcję narkotyków	71 %
Handel narkotykami	74 %
Zażywanie narkotyków	42 %
Posiadanie narkotyków	41 %

Zdaniem największej części uczniów, karane powinny być produkcja i handel narkotykami.

Dalej pytaliśmy: „Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe i wiąże się z dużym ryzykiem zdrowotnym?”. Otrzymałiśmy następujące odpowiedzi:

Nie ma ryzyka, lub jest bardzo małe	3 %
Ryzyko jest średnie	8 %
Jest duże ryzyko	81 %
Nie wiem	8 %

Większość uczniów jest przekonana co do szkodliwości zażywania narkotyków.

Kontakt ze środkami odurzającymi – ocena skali problemu. Kolejnym badaniem obszarem był osobisty stosunek uczniów do narkotyków. „Czy kiedykolwiek miałeś kontakt z jakimiś środkami odurzającymi?”.

Co dziewiąty ośmioklasista i co czwarty uczeń II klas szkół ponadpodstawowych przyznaje się do kontaktów ze środkami odurzającymi z czego wyraźnie widać skuteczność działań profilaktycznych, gdyż w poprzednim badaniu aż 32% uczniów klas II ponadgimnazjalnych wskazywało kontakt ze środkami odurzającymi

Jakie środki są najczęściej zażywane przez uczniów? Dla porównania podajemy wyniki badań ogólnopolskich ESPAD (J.Sierosławski – 2019 r.) w grupie wiekowej ósmoklasistów i młodzieży starszej.

Klasa Rodzaj środka	Szkoly podstawowe kl. VI 11-12 lat	Szk. podst. Kl. VIII		Szkoly ponadpodst. Kl. II	
		SKOCZÓW 13-14 lat	ESPAD-2019r. (ogólnopolskie) 15-16 lat	SKOCZÓW 16-17 lat	ESPAD-2019r. (ogólnopolskie) 17-18 lat
Środki nasenne bez wiedzy lekarza	1 %	3 %	15 %	7 %	18 %
Środki wziewne (klej budapren, rozpuszczalnik)	0 %	2 %	9 %	4 %	7 %
Marihuana lub haszysz	1 %	6 %	21 %	21 %	37 %
Amfetamina	0 %	2 %	4 %	1 %	5 %
Ecstasy	0 %	0 %	3 %	2 %	5 %
Heroina	0 %	0 %	2 %	0 %	1 %
Kokaina	0 %	0 %	3 %	0 %	3 %
Relevin*	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %
LSD lub inne halucynogeny	0 %	0 %	3 %	0 %	4 %
Inne	0 %	0 %	-	0 %	-

** W ankietach szkolnych umieszczono nazwę nieistniejącego narkotyku o nazwie relevin. Traktowano to jako test prawdomówności. Ankiety osób, które przyznawały się do przyjmowania tego „narkotyku” traktowane są jako niewiarygodne i nie są uwzględniane w opracowywaniu wyników badań.*

Najczęściej używanym środkiem odurzającym wśród młodzieży jest marihuana. Towarzyszy często temu powszechne przekonanie młodych ludzi o małej szkodliwości tej substancji. Nie jest to prawdą, a większość osób biorących groźniejsze środki odurzające zaczynała właśnie od tzw. „miękkich narkotyków” (haszyszu i marihuany). Warto zwrócić uwagę także na zażywanie środków wziewnych (kleje, rozpuszczalniki). One także często mają wśród uczniów opinię środków bezpiecznych, co jest bardzo dużym nieporozumieniem. Wdychane opary działają bezpośrednio na tkankę mózgową doprowadzając do zniszczenia kilkuset tysięcy komórek nerwowych. Wdychanie tych środków może skończyć się śmiercią na skutek uduszenia lub niewydolności serca.

Oprócz rodzaj zażywanych środków zapytano również o częstotliwość zażywania.

<i>Czy miałeś kontakt ze środkami odurzającymi:</i>	Szk. podst. VI kl.	Szk. podst. VIII kl.	Szk. ponadpodst. II kl.
Kiedykolwiek	2 %	11 %	25 %
W ciągu ostatnich 12 miesięcy	1 %	6 %	14 %
W ciągu ostatnich 30 dni	0 %	3 %	6 %

Dostępność środków odurzających

Zbadany został również poziom wiedzy młodzieży na temat, dostępności do narkotyków. Zapytano: „Czy twoim zdaniem dostęp do narkotyków jest?”:

Zdecydowanie łatwy	14 %
Raczej łatwy	28 %
Zdecydowanie trudny	10 %
Raczej trudny	4 %
Nie wiem	44 %

Na pytanie: „Gdzie według ciebie najłatwiej można kupić narkotyki?” młodzi ludzie podają, że:

Nie znam takich miejsc	60 %
Ulica, park	13 %
Szkoła	2 %
Dyskoteka, pub	14 %
Mieszkanie dealera	18 %
Inne miejsca	9 %

Jak z tego widać, młodzi ludzie mają przekonanie, że w narkotyki można najprędzej zaopatrzyć się w mieszkania dealera, ale kupno środka odurzającego w innych miejscach też nie następuje trudności. 60% uczniów nie zna takich miejsc. Są to odpowiedzi pozytywnie diagnostyczne – świadczą o tym, że ta część uczniów nie jest prawdopodobnie zainteresowana dostępem do substancji psychoaktywnych

Chcieliśmy się także zorientować jakie są osobiste doświadczenia uczniów z dilerami narkotyków. Zapytano, czy uczniowie spotkali osobę, która rozprowadza narkotyki?

a/ w szkole:

	Szk. podst. VI kl.	Szk. podst. VIII kl.	Szk. ponadpodst. II kl.
TAK	0 %	0 %	11 %

b/ poza szkołą:

	Szk. podst. VI kl.	Szk. podst. VIII kl.	Szk. ponadpodst. II kl.
TAK	8 %	27 %	4 %

Problemy narkomańskie oczyma dorosłych. Poglądy mieszkańców na temat narkomanii.

Powyżej wskazano wyniki badań dotyczące problemów narkomańskich przeprowadzonych wśród młodzieży. Dorosli na pytanie „Czy narkomana powinno się?” udzielili następujących odpowiedzi:

Leczyć	72 %
Karać sędownie	28 %
Nie podejmować żadnych działań	5 %

Większość badanych osób dorosłych uznaje, że narkomanów powinno się leczyć, lecz opcja karania osiąga też dosyć dużo, bo 28%.

Kolejne pytanie: „Czy powinno się karać za?”

Produkcję narkotyków	91 %
Handel narkotykami	96 %
Zażywanie narkotyków	51 %
Posiadanie narkotyków	18 %

Zdaniem największej części dorosłych, karane powinny być produkcja i handel narkotykami.

Ocena dostępności środków odurzających

Na pytanie: „Czy Pana/i zdaniem dostęp do narkotyków jest?”, dorośli odpowiadali:

Zdecydowanie łatwy	45 %
Raczej łatwy	33 %
Zdecydowanie trudny	3 %
Raczej trudny	5 %
Nie wiem	14 %

Problemy narkotykowe w otoczeniu badanych

„Czy spotykał/a Pan/i na terenie Gminy Skoczów narkomanów (tzn. ludzi, którzy są uzależnieni od narkotyków lub używają ich regularnie w sposób destrukcyjny)?”

„Czy zna Pan/i osobiście narkomanów?”

Zdecydowana większość mieszkańców (81%) spotyka narkomanów na terenie Gminy Skoczów. Osobistą znajomość z narkomanami potwierdza 56% badanych.

Dopalacze

W badaniach zadano również pytania dotyczące dopalaczy

odpowiedź TAK	Kl. VI	Kl. VIII	Kl. II szkół ponadpodst.
Czy wiesz gdzie można kupić dopalacze?	11 %	18 %	15 %
Czy uważasz, że dostęp do dopalaczy jest łatwy?	8 %	8 %	44 %
Czy miałeś kiedykolwiek kontakt z dopalaczami (zażywanie)?	0 %	2 %	8 %
Czy miałeś kontakt z dopalaczami w ciągu ostatnich 30 dni?	0 %	2 %	4 %

Młodzież ma pewną orientację odnośnie rynku dopalaczy, natomiast kontakty z tymi substancjami mają charakter raczej sporadyczny. Kolejnym problemem poruszonym w ankiecie było pytanie dotyczące szkodliwości zażywania dopalaczy.

„Czy uważasz, że używanie dopalaczy jest szkodliwe i wiąże się z dużym ryzykiem zdrowotnym?”.
Otrzymaliśmy następujące odpowiedzi:

Nie ma ryzyka, lub jest bardzo małe	2 %
Ryzyko jest średnie	8 %
Jest duże ryzyko	79 %
Nie wiem	11 %

Większość uczniów jest przekonana o szkodliwości zażywania dopalaczy.

III. Zasoby

Instytucje i ich działania

Zadania w obszarze uzależnień realizują następujące podmioty:

1. OPS

- tworzenie i koordynowanie GPPiRPA oraz PN;
- organizowanie programów profilaktycznych uwzględniających edukację zdrowotną, w tym skierowanych do placówek przedszkolnych;
- koordynacja akcji profilaktycznych, udzielanie pomocy osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych oraz ich rodzinom;
- przygotowanie kadry pedagogicznej i instruktorów sportu do prowadzenia pozalekcyjnych zajęć sportowych z włączeniem oddziaływań zmierzających do podnoszenia kompetencji interpersonalnych uczestników zajęć – postawy asertywne, umiejętność rozwiązywania konfliktów, radzenie sobie z agresją.

2. GKRPA

- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,
- kontrole dotyczące przestrzegania zasad i warunków sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
- opiniowanie lokalizacji punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z zasadami usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych określonymi w uchwale Rady Miejskiej w sprawie zasad usytuowania na terenie Gminy Skoczów miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych;

3. Poradnia Zdrowia Psychicznego

- konsultacje i leczenie,
- poradnictwo psychologiczne,
- psychoterapia indywidualna,
- diagnostyka psychologiczna;

4. Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia

- prowadzenie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych;

5. Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia

- prowadzenie stacjonarnej terapii odwykowej dla osób uzależnionych;

6. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

- udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży;

7. Szkoły i przedszkola

• realizacja programów profilaktycznych, w tym warsztatów profilaktycznych. Obowiązek realizowania programów profilaktycznych w jednostkach organizacyjnych systemu oświaty ciąży na dyrektorach tych placówek. Programy szkolne przygotowywane są w oparciu o diagnozę wewnętrznych potrzeb oraz analizę potencjalnych zagrożeń. Szczegółowa analiza sprawozdań z zakresu zrealizowanych w latach 2013-2022 na terenie placówek oświatowych w Gminie Skoczów programów profilaktycznych wskazuje na dbałość zarządzających o zapewnienie dostępu do profilaktyki uzależnień. Działania o charakterze profilaktycznym realizowane w formie pogadarek i prelekcji uzupełniane są zajęciami prowadzonymi w formie warsztatowej, dającej uczniom możliwość zaangażowania się i ćwiczenia pożądanых zachowań. Dyrektorzy placówek oświatowych coraz częściej sięgają po programy profilaktyczne rekomendowane przez PARPA. Proponowane zajęcia są również coraz częściej uzupełniane teatrykami profilaktycznymi czy występami muzycznymi co czyni je bardziej atrakcyjnymi dla dzieci i młodzieży. Wszystkie formy profilaktyki są dostosowane do poziomu percepcji poszczególnych grup wiekowych, uwzględniają poziom abstrakcyjnego myślenia uczestników i umiejętność wnioskowania.

8. Komisariat Policji w Skoczowie

- organizowanie czynności patrolowych i interwencyjnych,
- motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego,
- kierowanie wniosków do GKRPA o podjęcie działań wobec osób nadużywających alkoholu,
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień,
- zwalczanie przestępczości, w tym przestępczości narkotykowej;

9. Straż Miejska

- organizowanie czynności patrolowych i interwencyjnych,
- motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego,
- kierowanie wniosków do GKRPA o podjęcie działań wobec osób nadużywających alkoholu,
- podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień.

Organizacje pozarządowe i ich zadania

Bardzo ważnym realizatorem części zadań GPPiRPA oraz PN są organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zlecenie zadań organizacjom odbywa się na podstawie przepisów przedmiotowej ustawy. W 2022 roku oraz w poprzednich latach, zadania w obszarze uzależnień realizowane były przez następujące organizacje:

- Skoczowskie Stowarzyszenie Abstynentów Klub „Jonasz”,
- grupy AA, AI-ANON, AL-ATIN,
- organizacje kościelne

Większość podejmowanych działań z roku na rok jest powtarzalna ze względu na specyfikę problemu, szersza jest jednak grupa do której docierają organizacje pozarządowe. W związku ze zwiększeniem środków na działanie OP można było zwiększyć w ostatnim czasie liczbę grup AA i AI.-ANON na terenie gminy.

IV. Grupy docelowe

Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Skoczów, w szczególności natomiast do osób uzależnionych, bądź zagrożonych uzależnieniami, ich rodzin, osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak również dzieci i młodzieży skoczowskich przedszkoli i szkół.

Cele programu będą realizowane poprzez:

- **profilaktykę uniwersalną** - działania adresowane są do wszystkich mieszkańców Skoczowa (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych;
- **profilaktykę selektywną** - adresowaną do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych;
- **profilaktykę wskazującą** - skierowaną do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód;
- **terapię** – działania terapeutyczne obejmą osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem, realizacja będzie się odbywać m.in.: poprzez programy terapeutyczne dla osób uzależnionych, pijących ryzykownie i szkodliwie, dla DDA, współuzależnionych;
- **rehabilitację** - obejmującą osoby uzależnione, realizację programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne, oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

V. Cel główny

Celem głównym Programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkotykowych, minimalizowanie rozmiarów i natężenia tych, które aktualnie występują oraz rozwijanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi.

VI. Cele szczegółowe i operacyjne, zadania, działania, termin realizacji, wskaźniki

Cele szczegółowe i operacyjne Programu o których mowa w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021r. poz.642) uwzględnia i określa załącznik nr 2

VII. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. **Zadania realizowane przez GKRPA** (nie związane z prowadzeniem postępowań wobec osób uzależnionych od alkoholu):

- sporządzenie analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa przez przedsiębiorców podających i sprzedających napoje alkoholowe zgodnie z ustawą –Prawo Przedsiębiorców,
- sporządzenie planu i harmonogramu kontroli,
- prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych,
- wydawanie opinii w formie postanowienia o zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych, określonej we wniosku o zezwolenie z zasadami usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonymi w uchwałach Rady Miejskiej.

2. **Wydatki związane z funkcjonowaniem GKRPA** ponoszone w ramach Programu:

- wynagrodzenie dla biegłych,
- opłaty sądowo-komornicze,
- korrespondencja,
- szkolenia członków GKRPA,
- wynagrodzenia członków GKRPA.

3. **Zasady wynagradzania członków GKRPA:**

3.1. Za organizowanie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pełnienie cotygodniowych dyżurów w punkcie konsultacyjno-informacyjnym, pomoc w koordynacji nad realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, pomoc w przygotowaniu dla Burmistrza Miasta projektów uchwał pod obrady Rady Miejskiej z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, organizowanie bieżącej edukacji przedsiębiorców i kontroli placówek handlowych w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych (stworzenie analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa, harmonogramu i planu kontroli), reprezentowanie komisji na zewnątrz (rozprawy sądowe), prowadzenie bieżącej korespondencji, przewodniczącemu komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie miesięczne brutto w wysokości 1.000,00zł

3.2. Za pracę w komisji na posiedzeniu plenarnym, za pracę w zespole komisji prowadzącym postępowanie w stosunku do osób nadużywających alkoholu, za pracę w zespole opiniującym wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, oraz za pracę w zespole komisji ds. kontroli przestrzegania zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przewodniczącemu i członkom komisji przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie miesięczne w wysokości 400,00zł brutto.

3.3. Warunkiem wypłaty zryczałtowanego wynagrodzenia miesięcznego, o którym mowa w pkt.2 jest udział, w co najmniej dwóch posiedzeniach komisji lub zespołach komisji odbywających się w różnych terminach miesiąca.

3.4. W przypadku jednej nieobecności przewodniczącego lub członka komisji na posiedzeniu komisji lub zespołach komisji wynagrodzenie będzie pomniejszone o 50%

3.5. Wynagrodzenie, o którym mowa w pkt. 3.1 i 3.2 wypłacane jest na koniec miesiąca kalendarzowego na podstawie list obecności.

VIII. Sposoby ograniczenia dostępności alkoholu na terenie Gminy Skoczów

Ograniczenie dostępności alkoholu na terenie gminy realizowane jest między innymi poprzez uniemożliwienie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych w bezpośrednim sąsiedztwie (50 metrów) takich obiektów jak:

- placówki oświatowe,
- kościoły

Ponadto ograniczenie dostępności alkoholu realizowane jest poprzez limitowanie liczby zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych. Analiza stanu prawa miejscowego nie wskazuje na konieczność podjęcia działań zmierzających do ewentualnej zmiany usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Uchwały Rady Miejskiej Skoczowa podejmowane w 2018r. regulujące te kwestie zostały poddane konsultacjom społecznym.

IX. Zasady finansowania Programu

Źródłem finansowania GPPiRPA oraz PN na lata 2023-2024 są środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, tzw. „korkowego” zgodnie z art. 18² pkt 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

X. Ewaluacja

Narzędzia ewaluacji Programu:

1. Systematyczne zbieranie i analiza danych dotyczących realizacji GPPiRPA oraz PN.
2. Sporządzanie raportu z realizacji GPPiRPA oraz PN i przedłożenie Radzie Miejskiej w Skoczowie w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

XI. Harmonogram realizacji, źródła finansowania i łączne nakłady finansowe

Gminny Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w Budżecie Gminy Skoczów, stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (100%) oraz dochodów własnych. Planowane na rok 2023 łączne nakłady finansowe wynoszą 650 000,00 zł.

XII. Realizatorzy programu:

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Skoczowie przy udziale Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skoczowie, Urząd Miejski w Skoczowie, Miejski Zarząd Oświaty w Skoczowie oraz Szkoły w odniesieniu do zadań określonych w harmonogramie zadań, który stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

WYJAŚNIENIE SKRÓTÓW

GPPiRPA oraz PN - Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej w Skoczowie

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skoczowie

AA- grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików

AL-ANON – grupy samopomocowe dla rodzin z problemem alkoholowym

AL-ATIN - grupy samopomocowe dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym

DDA - dorosłe dzieci alkoholików

ESPAD - Badania ankietowe dotyczące używania substancji psychoaktywnych (papierosy, alkohol, narkotyki, dopalacze) przez młodzież szkolną realizowane są w Polsce, co 4 lata

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie uchwalenia
Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Skoczów na lata 2023-2024

Konieczność uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii przez Radę Miejską wynika z zapisów art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.) oraz z zapisów art. 10 ust. 1-2b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.). Cytowana wyżej ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 18² mówi, że środki finansowe z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczają się na realizację Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, a także na realizację zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

Programy uwzględniają cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r. poz. 642).

Przedstawiony Program opracowano na podstawie Lokalnej Diagnozy, Monitoringu oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Uzależnień i Innych Zagrożeń Społecznych dla gminy Skoczów z 2020r.

Z up. BURMISTRZA

Andrzej Bubnicki
Z-ca Burmistrza

DYREKTOR
Ośrodka Pomocy Społecznej
Małgorzata Godziek